

Dialog om seksualitet - mye innhold på få sider

Et nyttig bidrag til terapeutens verktøykasse i møte med krevende samtaler om seksualitet.

ANMELDT AV

Kirsten Resaland

PUBLISERT 31. januar 2023

BOK *Dialog om seksualitet* -
Kunnskap og praktiske råd for fagpersoner **FORFATTER** Line Ruud Vollebæk (red.) **ÅR** 2022
FORLAG RVTS Øst **SIDER** 145

Ved første øyekast virket det underlig å skulle anmelde *Dialog om seksualitet*. Boken ble opprinnelig utviklet av RVTS Øst - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging - og Kriminalomsorgen, som en del av en større verktøykasse til bruk ved bekymringsfull seksuell atferd hos barn og unge. Redaktør Line Ruud Vollebæk har nå klargjort den til et liv på egne bein, men det er fortsatt snakk om en liten, konkret håndbok utgitt utenfor tradisjonelle forlag.

Allerede ved lesning av baksideteksten ble det imidlertid tydelig at denne håndboken fortjener sin plass i det faglige rampelyset. Den er kanskje den eneste av sitt slag – en bok som tematiserer ikke bare samtaler med unge om seksualitet, men også om *bekymringsfull* seksualitet. Samtaler mange kvier seg for, kanskje til og med unnviker.

Med sine 145 sider glir *Dialog om seksualitet* uproblematisk ned i en litt raus håndveske. Har du en rolig dag på jobb, leser du den ut før lunsj, selv om forordet heller oppmuntrer til å bruke den som et slags oppslagsverk. På denne lille plassen har 22 erfarne klinikere bidratt med til sammen 21 kapitler om ulike temaer, og det er lett å bli nysgjerrig: Har bredde gått på bekostning av dybde? Og leverer *Dialog om seksualitet* på det ambisiøse målet om å gi konkrete innspill til samtaler om seksualitet?

Tilgjengelig innsikt

Boken tar form som en fiffig «du er»-konseptualisering, der hvert kapittel tar utgangspunkt i ulike grunner leseren kan ha til å plukke opp boken, for eksempel «Du blir stresset når du skal snakke om sex.» Dette grepet hever i seg selv tilgjengeligheten mange hakk og gjør det lett å få et inntrykk av hvilke temaer boken dekker.

Å snakke om seksualitet kan i seg selv være vanskelig nok for mange. Samtaler med barn og unge som har forgrepet seg på andre eller utøver bekymringsfull seksuell atferd, er i en annen liga. Flere av kapitlene i boken går direkte på temaer de aller fleste behandlere vil grue seg til å ta opp i timene, som det å bytte sex mot goder, å ha problematiske tenningsmønstre og å bruke sex som selvskading. Boken gir gode innføringer i mulige sammenhenger mellom den unges egne traumeerfaringer og nåværende atferd, og mange av kapitlene briljerer i sin evne til å gi dybde og konkrete råd på få sider. Like viktig er bokens tabuknusing. Kapitlene tør å utfordre leseren til å være seg egen seksualitet bevisst som behandler eller hjelper, uten å påføre skam.

Tidvis litt kortfattet

Kapitlene er uvanlig korte, de korteste på under fire sider. Dette blir av og til for snaut for en så sensitiv og kompleks tematikk som seksualitet. Kapittelet om sosiale vansker er uhyre viktig og godt skrevet, men er trykket inn på så få sider at eksempelvis personlighetsproblematikk ligger igjen på klippebordet til fordel for autismespekterforstyrrelser alene. Både emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse og mer dyssosiale personlighetsvansker kunne godt vært inkludert.

Boken er skrevet på dugnad av dyktige klinikere og er ment som en lettlest og kortfattet samling av kunnskap og konkrete verktøy, og skal ikke leses som en tung fagbok. Boken burde likevel unnet seg gode forklaringer der rådene tilsier at det er på sin

«Kapitlene tør å utfordre leseren til å være seg egen seksualitet bevisst som behandler eller hjelper, uten å påføre skam»

plass. Iblant synes dette å være bortprioritert av plasshensyn, og utsagn som med fordel kunne vært utdypet, blir stående som om de var selvforklarende. Et eksempel er setningen «Bruk ordet 'talent' i stedet for 'avvik og utfordring' om homofili og kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk» (s.53). Begrunnelsen vies én setning om at vi alle har

talenter som til sammen bidrar til mangfoldet. Vi kan dog anta at for eksempel pedofile tendenser, som av mange vil betegnes som «avvik og utfordring», ikke er inkludert i dette mangfoldet, og at de færreste terapeuter vil kalle det et talent å være cis eller heterofil. En redegjørelse av når og hvordan ordet «talent» anbefales brukt i samtaler om seksualitet, ville derfor vært nyttig. Et annet eksempel er rådet om å sette ord på eget ubehag i samtaler om seksualitet i møte med unge klienter. Igjen er det snakk om en intervensjon som bør brukes med rasjonale, og som derfor kunne vært rammet bedre inn i boken.

Lever opp til løftet

Svaret på de to innledende spørsmålene er ja: Boken bugner av innsikt, gode formuleringer, presise eksempler og viktige refleksjonsspørsmål som vil være til uvurderlig hjelp for alle som skal inn i møter der spesielt vanskelig seksualitet kan bli et tema. Og det *kan* synes som bredde tidvis har gått på bekostning av dybde. Noen av kapitlene kan gjerne legge på seg før neste opplag, for denne boken kommer forhåpentligvis til å bli utsolgt, lest ut og trykket opp i lang tid framover.

Dialog om seksualitet lever i høyeste grad opp til løftet om å være konkret. Vage selvfølgeligheter er luket vekk til fordel for håndfaste, nyttige råd som kan tas i bruk umiddelbart. Eksemplene bidrar med knagger fra arbeidshverdagen, og grepene som presenteres, er gjennomgående enkle å forstå. Les gjerne denne boken før lunsj, få i deg litt mat og møt resten av dagen faglig styrket til å håndtere samtaler om seksualitet.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 60, nummer 2, 2023, side 116-117

ANMELDT AV

Kirsten Resaland, BUP Nedre Romerike